

- книга. – Богдан, 2004. – 384 с.
2. “Мягкий путь” вхождения российских вузов в Болонский процесс. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2005. – 352 с.
 3. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко та ін.; За ред.О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2004. – 256 с.
 4. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: Монографія / С.О.Сисоєва, А.М.Алексюк та ін.; За ред. С.О.Сисоєвої. – К.:ВІПОЛ,2001. – 502 с.
 5. Слостенин В.А., Милькаманович М.М., Акимова О.В., Сапогов В.А. Учебно-методический комплект для модульно-вариантного обучения по педагогическим дисциплинам. Учебное пособие. – М.:МГПУ, 1999. – 101 с.
 6. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. – М., 1996. – 95 с.

К.О.Кірей

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО СТРУКТУРУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІА У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

В статье рассматривается вопрос структурирования учебного материала и проектирование стратегии проведения учебного процесса, которую реализуют с помощью соответствующих объединений дидактических компонентов мультимедийного учебного программного средства.

The article observes the matters of structuring the learning materials, and projecting the strategy of realization of learning process that is accomplished using certain combinations of didactic components of multimedia learning software means.

Нині економічні системи усіх розвинених країн зазнають суттєвих змін. За визначенням науковців (І.Н.Дубіни, А.М.Колоту, А.Маслоу, У.К.Мітчелла, Ч.Хенді тощо) це обумовлено такими явищами, як швидке удосконалення виробництва на основі новітніх інформаційних технологій, скорочення циклів виробництва товарів і послуг та термінів їхнього життя; зростаючою конкуренцією як між компаніями так і на ринку праці; підвищення значущості таких

складових мотивації трудової діяльності фахівця як особистісний саморозвиток, самореалізація та творчість. Все це зумовлює нові вимоги щодо підготовки фахівців, зокрема, фахівців економічного профілю.

В опублікованому дослідженні зв'язку стандартів професійної освіти і ринку праці, проведеному Європейським фондом освіти, відзначається, що всі системи професійної освіти і навчання в країнах з перехідною економікою стикаються з проблемою невідповідності отриманих за час навчання студентами знань, умінь і навичок потребам ринку праці [2, с. 2]. Подібні проблеми є і в економічній освіті. Зокрема, про це зазначено в огляді розвитку ринку праці України [3]. Нині перед системою економічної освіти постає завдання підготовки професійних, конкурентоспроможних фахівців згідно рівня розвитку сучасної економічної теорії і практики господарювання.

Науковцями (Е.Н.Гусинським, Дж. Д'юї, Г.О.Ковальчук, О.В.Коржуєвим, В.Я.Ляудіс, А.К.Марковою, З.І.Слепкань, Ю.І.Турчаніною тощо) окреслені засади, на яких повинна ґрунтуватися організація сучасного процесу навчання. Серед яких провідними є значне підвищення ролі самостійної роботи студентів, індивідуалізація та диференціація навчального процесу, інтенсифікація навчання за рахунок впровадження активно-дійових форм опанування знаннями. За цих умов постає потреба в розробці новітніх або вдосконаленні існуючих засобів навчання, за допомогою яких можлива ефективна організація як аудиторного (під керівництвом викладача), так і самостійного навчання студентів. Одним з шляхів виконання цього завдання, за визначенням багатьох науковців (А.І.Башмакова, І.А.Башмакова, Р.С.Гуревича, М.Ю.Кадемії, І.Г.Захарової, М.А.Лукашенко, А.В.Осіна, І.В.Роберт тощо), може бути залучення інформаційно-телекомунікаційних технологій (ІТКТ) до навчального процесу. Це сприяє розробці та запровадженню новітніх форм викладання дисциплін із застосуванням дидактичних можливостей електронних засобів навчання.

По співвідношенню параметрів доступності, гнучкості й ефективності дії на студентів найперспективнішими для впровадження в навчальних закладах є комп'ютерні засоби навчання, що передбачають використання технологій мультимедіа

(multi – багато, media – способи, засоби), тобто засоби щодо інтегрованого подання аудіо- і відеоінформації. До таких засобів навчання належать мультимедійні електронні підручники, мультимедійні навчальні курси, комп'ютерні тренажери тощо. Проте, ефективне впровадження мультимедійних навчальних програмних засобів (ПЗ) у навчальний процес повинне супроводжуватися забезпеченням психолого-педагогічними і методичними розробками та виявленням оптимальних умов використання цих засобів.

У роботі [1, с. 121-122] навчальний процес представляється як теоретична і практична підготовка студентів, що складається із трьох базових етапів: придбання нових знань, закріплення отриманих знань (формування умінь і навичок) та контролю знань. На першому етапі студентові пропонується інформація, що містить нові знання, і створюються умови для найбільш ефективного її сприйняття. Мета другого етапу навчального процесу полягає в поглибленні отриманих знань з погляду підвищення їхньої стійкості та розвитку відносин між ними та іншими знаннями. Третій етап навчального процесу передбачає перевірку набутих знань і оцінку їхнього засвоєння з погляду відповідності встановленим вимогам і стандартам.

Виходячи зі специфіки зазначених базових етапів навчання, в мультимедійних навчальних ПЗ можна виділити три види навчальних блоків: інформаційні блоки (І-блоки), практичні блоки (П-блоки), контролюючі блоки (К-блоки).

Метою цієї статті є висвітлення методичних підходів щодо проектування стратегії здійснення навчального процесу, яку реалізують за допомогою відповідних об'єднань І-, П-, К-блоків мультимедійного навчального ПЗ.

Отже, мультимедійне навчальне ПЗ являє собою програмно-інформаційну систему, що складається із програмних блоків, які реалізують основні етапи навчальної діяльності за допомогою певним чином підготовлених знань (структурованої інформації та системи вправ для її осмислення та закріплення). Проектування стратегії здійснення навчального процесу, яку реалізують за допомогою відповідних об'єднань І-, П-, К-блоків передбачає по-перше, визначення місця і ролі мультимедійних навчальних ПЗ у навчальному процесі. Що передбачає визначення

таких складових як:

- роль мультимедійних навчальних ПЗ у навчальному процесі (чи буде ПЗ використовуватися в якості самостійного засобу навчання або в якості доповнення і розширення функцій підручника);
- функції мультимедійних навчальних ПЗ виходячи з основних етапів навчальної діяльності (чи буде ПЗ використовуватися: для ознайомлення з теоретичним матеріалом; для формування професійних умінь і навичок; для контролю отриманих знань, умінь і навичок або як комплексний засіб, що реалізує одночасно деякі чи всі етапи навчання);
- функції мультимедійних навчальних ПЗ, які обумовлені місцем ПЗ щодо організації навчального процесу (чи буде ПЗ використовуватися як засіб: для самостійної роботи студентів, для організації навчального процесу під керівництвом викладача, для організації колективної навчальної діяльності, або для організації індивідуальної навчальної діяльності);
- диференціацію навчального матеріалу.

Місце і роль мультимедійних навчальних ПЗ в навчальному процесі визначають можливу комбінацію навчальних блоків, за допомогою яких можна ефективно реалізувати навчальну діяльність, керувати нею, здійснювати контроль та самоконтроль.

Проектування стратегії здійснення навчального процесу, яку реалізують за допомогою відповідних об'єднань І-, П-, К-блоків мультимедійного навчального ПЗ розглянуто на прикладі дисциплін “Інформатика і КТ”, “Бухгалтерський облік” та “Економічний аналіз” за напрямом підготовки 0501 “Економіка і підприємництво”. Для яких нами запропоновано наступні тематичні блоки:

І - блоки:

- Ів1-блок містить всю теоретичну інформацію з теми, а також приклади, що ілюструють теоретичні положення;
- Ів2-блок містить нормативні документи.

П - блоки:

- Пв1-блок містить практичні завдання, в яких передбачено диференціацію за рівнем знань та вмінь студентів;

К - блоки:

- Кв1-блок містить контрольні питання за темою;

- Кв2- блок містить завдання за темою для самостійного виконання;
- Кв3- блок містить тренувальні дидактичні тести;
- Кв4- блок містить контролюючі дидактичні тести;
- Кв5- блок містить комплексні практико-орієнтовані завдання за модулем.

Теоретична частина мультимедійних навчальних ПЗ у процесі вивчення зазначених дисциплін застосовується як засіб щодо самостійного опанування теоретичним матеріалом, узагальнення та актуалізації раніше засвоєних знань, як довідковий матеріал. Практична частина мультимедійних навчальних ПЗ застосовується як засіб щодо формування професійних вмінь та навичок розв'язання професійно-орієнтованих завдань та формування складових компетентності фахівця економічного профілю. Робота з практичною частиною мультимедійного навчального ПЗ виконується як під керівництвом викладача, так і самостійно. Контролююча частина мультимедійного навчального ПЗ розрахована на застосування щодо здійснення самоконтролю студентом та підготовки до модульного контролю, набуття студентом досвіду професійно-орієнтованої діяльності, а також щодо виконання всебічного контролю за навчальним процесом з боку викладача.

Виходячи з зазначеного ми пропонуємо для дисциплін “Інформатика і КТ”, “Бухгалтерський облік” та “Економічний аналіз” наступні об'єднання блоків. Об'єднання блоків 1: (((((Ів1, Ів2 – Пв1, Ів2 – Кв1 або Кв2 – блоки) – для кожної теми) Кв3, Кв4 – блоки) – для кожного модулю) Кв5, Ів2 – блок) – для усього курсу). Тут можливо застосування траєкторії вивчення навчального матеріалу за схемою: “придбання нових знань (виконується за допомогою ознайомлення з теоретичним матеріалом Ів1, Ів2– блоку) → закріплення отриманих знань (виконується за допомогою виконання завдань Пв1) → контроль отриманих знань, умінь і навичок (здійснюється у вигляді відповідей на контрольні питання Кв1– блоку та виконання завдань для самостійного розв'язку Кв2 – блоку), підготовка до модульного контролю та діагностика успішності навчальної діяльності виконується за допомогою Кв3 – блоку, модульний контроль виконується за допомогою Кв4 – блоку, набуття практичного досвіду виконання практико-

орієнтованих завдань та підсумковий контроль виконується за допомогою Кв5 – блоку”.

Для дисципліни “Інформатика і КТ” ми пропонуємо також об’єднання блоків 2, у якому застосовано обернений порядок теоретичної та практичної підготовки, тобто по-перше, студент набуває досвід практичної діяльності за допомогою виконання завдань Пв1- блоку, а потім систематизує та узагальнює отриманий досвід за допомогою Ів1– блоку, надалі контроль отриманих знань, умінь і навичок та порядок роботи згідно наведеної траскторії для об’єднання блоків 1. Такий порядок ґрунтується на специфіці дисципліни “Інформатика і КТ”, що полягає в дуже тісному зв’язку теорії та практики. Для успішного засвоєння теоретичних положень дисципліни необхідно обов’язкова наявність попереднього практичного досвіду роботи з ПЗ. В основі успішного набуття умінь і навичок обробки інформації засобами ПЕОМ є розвиток інтуїтивного мислення, що засноване на розумінні ідеології організації обробки інформації цими засобами. Таким чином об’єднання блоків 2 пропонується для студентів, які не мають попереднього практичного досвіду роботи з ПЗ.

Таким чином, структурування навчального матеріалу за І-, П-, К-блоками надає можливість організації гнучкого навчального середовища. А запропоновані об’єднання І-, П-, К-блоків дозволяють реалізувати різноманітні стратегії навчання, з урахуванням складності навчального матеріалу та рівня знань і здібностей студентів.

Література

1. Башмаков А.И., Башмаков И.А. Разработка компьютерных учебников и обучающих систем / М.: Информационно-издательский дом “Филинь”, 2003. – 616 с.
2. Европейский фонд образования. Разработка стандартов профессионального образования и обучения – влияние информации о рынке труда. – Том 3, Люксембург: Бюро официальных публикаций Европейских сообществ, 2000. – 93с.
3. Становлення та розвиток ринку праці в Україні: проблеми та перспективи розв’язання. – <http://www.niss.gov.ua/Evointeg/Prez1/roz5.htm>